

ЈАВНОБЕЛЕЖНИЧКА
КОМОРА
СРБИЈЕ

Јавнобележничка комора Србије

Број: VII-2248/2019

Датум: 19. март 2019. године

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
-Госпођи Нели Кубуровић, министарки -

Ул. Немањина бр. 22-26
Београд

Предмет: Мишљење, примедбе и сугестије Јавнобележничке коморе Србије на радни текст Националне стратегије реформе правосуђа за период од 2019-2024. године

Поштована госпођо Кубуровић,

Након разматрања радног текста Националне стратегије за реформу правосуђа за период 2019-2024. године Министарства правде Републике Србије од 28.01.2019. године, Јавнобележничка комора Србије, као један од носилаца мера Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018 и Акционог плана за Поглавље 23, доставља мишљење, примедбе и сугестије на предметни радни текст.

Јавнобележничка комора Србије сматра да предложени радни текст НСРП 2019-2024 представља добру основу у даљем спровођењу реформе правосуђа и усклађивању истог са потребама државе и друштва у целини, а у циљу обезбеђења владавине права и повећања правне сигурности.

Јавнобележничка комора Србије је такође сагласна са постављеним циљевима Стратегије који треба да допринесу даљем јачању правне државе, доступности правде и правне сигурности у сврху квалитетног и ефикасног остваривања заштите права и слобода грађана и подизања нивоа поверења у правосудни систем.

Међутим, након анализа до сада прикупљених податка, досадашњих законских решења, упоредно правних решења из других земаља, као и релевантних међународних акта из ове области, Јавнобележничка комора Србије као један од носилаца мера даје следеће сугестије:

Из досадашњих анализа предузетих мера из Националне стратегије за реформу правосуђа за период 2013-2018 године произилази да су значајни резултати на пољу унапређења ефикасности остварени између осталог и кроз растерећење судова проширењем надлежности јавних бележника.

У радном тексту НСРП 2019-2024, између осталог, као стратешке мере за наредни период реформисања правосудног система:

- на свеобухватан и организован начин спроводити стручно усавршавање носилаца правосудних функција, обука судијских и тужилачких помоћника и приправника, запослених у правосудју као и представника правосудних професија (јавни бележници, јавни извршитељи и медијатори),
- детаљније уредити одговорност представника правосудних професија (јавних извршитеља и јавних бележника) како би се омогућило законито и ефикасно поступање и заштита права грађана, због чега је потребно повећати свест о њиховој одговорности у својству вршилаца јавних овлашћења и даље унапредити механизме надзора над њиховим радом.
- Унапредити систем спровођења обука и подизања квалитета стручности, не само носилаца правосудних функција, већ представника нових правосудних професија, као што су јавни бележници, јавни извршитељи, медијатори, али и велики број лица запослених у правосудју.

У тексту се истиче да постизање наведених циљева треба постићи кроз дефинисање улоге и положаја Правосудне академије и јачање њених капацитета.

Поводом напред наведеног истичемо да је Јавнобележничка комора Србије сагласна са закључцима из анализе Акционог плана и Стратегије да треба радити на унапређењу система обуке, подизања квалитета, јачања одговорности и у јавнобележничкој професији.

Међутим, имајући у виду закључак дат у анализи за претходни период (да су јавни бележници успешно преузели и обављају све законом прописане надлежности; да су својим радом оправдали основни циљ увођења јавнобележничке професије - повећање правне сигурности) Комора у том смислу наглашава да је сагласна да треба радити на даљем унапређењу јавнобележничке професије, али да развој професије мора да се спроводи кроз институционално јачање органа Коморе и оснивање Јавнобележничке академије, што је уједно и предлог Коморе за стратешки циљ НСРП 2019-2024 који се односи на унапређење ове правосудне професије.

Имајући у виду претходно наведено, Јавнобележничка комора Србије истиче да је дана 15. марта 2019. године Министарству правде РС доставила Изјашњење у погледу предлога датих у оквиру радне групе за израду радног текста Закона о изменама и допунама Закона о Правосудној академији, број VII-2108/2019 од 14.03.2019. године, а које се односи на системско решење каријерни систем, односно на поступак избора који се поред носиоца правосудних функција, односи и на помоћнике, сараднике и приправнике у правосудним професијама.

Предметно Изјашњење ЈКС је Министарству правде достављено у вези са предлогом Правосудне академије, који је достављен на разматрање, и који се односи на системско решење каријерни систем, а који ће свакако допринети да се у оквиру Правосудне академије уреде програми, реализује обука и селекција, што ће даље континуирано допринети јачању квалитета, стручности и оспособљености представника правосудја.

Треба имати у виду да обука јавнобележничких приправника, сарадника и помоћника представља законом прописану надлежност ЈКС као струковног удружења, као и да је јавнобележничка професија приватна професија, и да на остварању наведених циљева треба радити кроз јачање Коморе и оснивање Јавнобележничке академије која би као институција убудуће радила на јачању квалитета и стручности јавнобележничке професије.

Треба нагласити и да су нормe сада важећих прописа које регулишу услове и поступак избора јавнобележничких приправника, помоћника и јавних бележника, приликом пријема ЈКС у Међународну унију нотара оцењена као адекватна и као један класичан пример латинског нотаријата са високо постављеним квалитетним стандардима за избор.

Члан 119. Закона о јавном бележништву и члан 74. Статута Јавнобележничке коморе Србије јасно прописује:

- да Комора ради обавезног стручног усавршавања јавних бележника и јавнобележничких помоћника, као и ради стручне обуке и припреме кандидата за полагање јавнобележничког испита, може основати Јавнобележничку академију, чија се организација, делатност и финансирање уређују оснивачким актом у складу са Статутом и другим општим актима Коморе.
- Јавнобележничка академија је тело које се оснива ради старања о сталном стручном усавршавању јавних бележника, јавнобележничких помоћника, јавнобележничких сарадника и јавнобележничких приправника, као и ради стручне обуке и припреме кандидата за полагање јавнобележничког испита.

Јавнобележничка комора Србије посебно препознаје своје место у оквиру *Специфичног циља 3 Стратегије – Унапређење стручности правосуђа*, који подразумева даљи развој правосудног система у коме се на свеобухватан и организован начин спроводи стручно усавршавање носилаца правосудних функција, обука судијских и тужилачких помоћника и приправника, запослених у правосуђу, као и представника правосудних професија (јавни бележници, јавни извршитељи и медијатори).

Комора је у претходном периоду врло успешно реализовала све донете Програме обуке (почетне програме и сталне програме) и показала да је способна и да поседује одговарајућу инфраструктуру за обављање ове веома важне функције у пуном капацитету.

Комора је предузела низ мера у циљу јачања образовних активности и организационих капацитета и предузела је низ мера у циљу оснивања ЈБ Академије.

Наиме, Комора је у претходном периоду постала власник нове зграде која има просторне капацитете и задовољава потребе за спровођење обука представника јавнобележничке професије (сала са 55 седећих места). Реконструкција зграде је у току са планираним завршетком радова у првој половини ове године. У том смислу реално је очекивати да крајем ове и почетком следеће године може да се почне са оснивањем ЈБ Академије. Нова зграда Коморе у потпуности ће одговарати између осталог и потребама и улози ЈБ академије.

Свесни смо да унапређење програма обуке мора да буде праћено одговарајућим механизмима контроле квалитета обуке, те смо у том смислу сагласни са прелогом да се по завршетку правног факултета, организује почетни тест за лице који би постало приправник у суду, тужилаштву и адвокатури, канцеларији јавног бележника, канцеларији јавног извршитеља.

Овакав предлог је у потпуности оправдан, али имајући у виду да напред наведене надлежности Коморе у погледу спровођења обуке, предлажемо да се посебним прописима утврди надлежност Коморе да у сарадњи са Министарством правде и ПА

Такође, достављеним системским решењем ПА предложено је да по завршетку приправничког стажа лица која желе да постану кандидати за носиоце правосудне функције, саветници, помоћници или да раде у правосудним професијама полажу испит, тзв правосудни два, а да би кандидати који су положили испит, између осталог, били примљени за помоћника јавног бележника, уз услов да преостаје полагање јавнобележнички испит и потребан број година радног искуства. Такође је предложено да се лица примају у складу са резултатима оствареним на испиту, и да треба одредити минимум знања који кандидати морају да покажу да би се сматрало да су положили овај испит.

Нејасно је да ли предложеним системским решењем Министарство правде остаје и даље надлежно за организовање и спровођење полагања правосудног испита, како је то регулисано важећим Законом о правосудном испиту и Правилником о полагању правосудног испита или исто прелази у искључиву надлежност Правосудне академије који би у том случају по предлогу представљао правосудни испит 2.

Даље, сматрамо да правосудни испит треба у већој мери да се заснива на провери практичног знања, али такође истичемо да је непотребно да се након положеног правосудног испита поново организује провера знања кроз правосудни 2 посебно у односу на јавнобележничке приправнике који свој стаж обављају у јавнобележничким канцеларијама и у свакодневном раду стичу практичне вештине и знања. Ово посебно што је предуслов за именовање за јавнобележничког помоћника и положен јавнобележнички испит који је по својој садржини у потпуности испуњава циљ квалитетне провере стеченог знања.

Схватајући значај обуке као Комора предлагемо да се у оквиру система организовања обуке за полагање правосудног испита предвиди учешће и надлежност ЈКС у одабиру тема из оквира јавнобележничке делатности за које се сматра да би било потребно унапредити знања и вештине кандидата који улазе у правосуђе, као и да се омогући да се један део практичне обуке спроводи у јавнобележничким канцеларијама.

Посебно напомињемо да из предлога који је достављен Комори у погледу критеријума за избор сарадника и помоћника у јавнобележничкој професији произилази да није у потпуности узет у обзир начин и поступак избора јавнобележничких сарадника и помоћника. У том смислу истичемо да из норми Закона о јавном бележништву јасно произлази да је селекција јавнобележничких приправника и јавнобележничких помоћника у искључивој надлежности Јавнобележничке коморе, односно јавнобележничких канцеларија. Наиме, према важећим одредбама Јавни бележник подноси Комори захтев за упис јавнобележничког приправника у именик (члан 34. став 2. Закона). О упису јавнобележничког приправника у именик одлучује Комора, након што утврди да кандидат испуњава услове из члана 33. овог закона. Избор јавнобележничког помоћника врши министар, сходном применом члана 29. овог закона, на основу прибављеног мишљења Коморе и сагласности јавног бележника.

Такође истичемо, поново наглашавајући да је јавнобележничка професија приватна професија, да резултати остварени на испиту не могу бити искључиви критеријум за стицање статуса јавнобележничког помоћника, јер је упис у Јавнобележничку комору везан за искључив захтев јавног бележника, који је Министарству правде и Комори пријавио потребу за отварањем места јавнобележничких помоћника (члан 39. Став 1. Закона).

Реализација *Специфичног циља 4 – Унапређење ефикасности правосуђа*, у предложеном радном тексту НСПП 2019/2024, који се одређује и подацима из табела

механизма који на ефикасан начин омогућавају да се делотворно управља правосудним системом и рационално користе ресурси, по предметима поступа и суди у складу са законом и у разумним роковима, уз поштовање људских и мањинских права и слобода, као и смањење укупног броја нерешених предмета, узимајући у обзир и смањење броја старих предмета, између осталих подразумева и спровођење мере 4.10. унапређење система јавног бележничтва и јавних извршитеља. У Стратегији се наводи да се један од начина повећања ефикасности при вршењу надлежности судова у претходном периоду огледа и у преносу „судеће материје“ са судова на јавне бележнике и јавне извршитеље, као нове правосудне професије, на чему би требало радити у наредном периоду.

Да би се напред наведени циљ остварио у пуном обиму, неопходно је изменом законских одредби предвидети аутоматско поверавање свих оставинских поступка јавним бележницима.

Имајући у виду Специфичан циљ 4, Јавнобележничка комора Србије жели да укаже да је ради попуњавања јавнобележничке мреже, током 2018. године расписала Јавни конкурс за именовање 44 јавних бележника, који је окончан именовањем 31 новог јавног бележника, чиме ће укупан број јавних бележника који обављају делатност до краја марта 2019. године износити 198 јавних бележника, те да континуирано ради на повећању капацитета Јавнобележничке коморе Србије.

Када је реч о *Специфичном циљу 5 - Развој е-правосуђа*, који се огледа у даљем унапређењу е-сервиса унутар правосуђа, чиме би се обезбедио приступ правди, повећање квалитета поступања и одлучивања, ефикасно управљање предметима, статистичко праћење и извештавање о раду правосуђа и транспарентност рада правосудних органа Јавнобележничка комора Србије жели да укаже да је током 2018. године усвојила Анализу ИКТ потреба и бизнис плана Јавнобележничке коморе. Предметни документ обухвата систем стандарда, модела, спецификација и активности чији је циљ успостављање јединственог система управљања електронским јавним исправама и документима у јавнобележничким канцеларијама и Јавнобележничкој комори.

ЈКС такође сматра да би као мере у оквиру у развоја е - правосуђа требало радити и на унапређењу е-сервиса правосуђа и јавног бележничтва, односно да се подаци о обављеним службеним радњама у повереним пословима, кроз информациони систем суда евидентирају у уписник судске евиденције у тој материји. На тај начин омогућило би се праћење тока предмета кроз информациони систем и лакше обрађивали статистички подаци о раду јавних бележника. Испуњење овог циља унапредио би и поступак судске контроле поступања јавних бележника у повереним пословима.

На крају указујемо да ће Комора, у циљу даљег унапређења јавнобележничке професије, као и остварења постављених циљева, сарађивати са свим носиоцима мера НСРП 2019-2024, те да све своје капацитете ставља на располагање надлежним органима и институцијама.

С поштовањем,

Председник Јавнобележничке коморе Србије
Србислав Цвејић

